

at jeg derfra maatte gjøre en Undtagelse, nemlig den, at det maa være Godseieren tilladt at benytte Jorden til at udlægge til Huse, uden at disse blive underkastede Fæstetvang. Det er en Undtagelse, jeg har fastholdt, ikke blot fordi vi overhovedet ikke i vor Lovgivning kjende Huse med Fæstetvang, men ogsaa fordi det forekommer mig, at man ved at paalægge saadanne mindre Lodder Fæstetvang i en væsentlig Grad vilde modvirke den forstandige og rimelige Hensigt, der kunde være med at udlægge saadanne mindre Lodder, den nemlig — og den lægger jeg ikke liden Vægt paa — at man derigjennem vil kunne skaffe den hidtil befiddelesløse Del af Befolkningen nogen Jord. Ved at fastholde Fæstetvangen paa disse Lodder vil man meget let gjøre det umuligt for Bedkommende at faa dem, idet selve Fæstet vil være en Hindring for dem for at kunne entreve derpaa. Paa Grund af Omstændighedernes Tranghed har jeg imidlertid troet at kunne foreslaa en Begrændsning i Rettigheden til at udtage Jord, og jeg har foreslaaet, at Grændsen skulde sættes til en Sjettedel. Det er selvfølgelig med mere eller mindre Vilkaarlighed, at en saadan Grændse er dragen, men jeg har draget den, jeg har valgt, fordi jeg derved ialfald ikke berøvede Gaarden Karakteren af Gaard, og fordi jeg maatte anse den for idetmindste for Liden at være tilstrækkelig for Diemedets Opnaaelse. Desværre ere kun nogle af Udvalgets Medlemmer ubetinget gaaede ind paa dette Forslag, medens andre have knyttet saadanne Forudsætninger og Betingelser dertil, som jeg maa anse for at være ligefrem ubillige og derfor uantagelige. Jeg kommer derved til at vende mig til Forslaget under Nr. 16, idet man nemlig efter dette for at tiltræde Forslaget under Nr. 4 forlanger, at den Jord, der saaledes udtages til særlig Bebyggelse, skal regnes med i det Hartkorn, som Godseieren ifølge Loven af 19de Februar 1861 § 2 er berettiget til at udtage som fri Hovedgaardstart. Efter hvad jeg nys sagde, maa jeg fra et ganske almindeligt Standpunkt anse denne Fordring for at være uberettiget og urigtig, og hvad vil Folgen deraf blive? Den vil blive, at der maatte

Intet udlægges, og at saaledes Muligheden stoppes for at kunne skaffe den befiddelesløse Del af Befolkningen Jord, hvorpaa den vilde sætte overordentlig stor Pris, thi jeg kan ikke sige Andet, end at jeg finder, det er en urimelig Betingelse at stille, at man for at afhjælpe en almindelig Trang skal betale den Slags Foranstaltninger med fri Hovedgaardstart. Om der end ikke fremdeles paahviler disse Jorder Fæstetvang, hvilket jeg naturligtvis skal indrømme, at der ikke gjør — det er en Fordring jeg stiller, at det ikke maa være Tilfældet — lader det sig dog ikke benægte, at denne Benyttelse af Jorden efter den hele Maade, hvorpaa den er stillet, fuldkommen saameget er i Befolkningens Interesse som den Benyttelse af Jorden, Fæstetvangen kræver. Der er ikke her Tale om, at Jordbrodden tager Noget til sit eget Brug, men kun om, at han benytter Jorden til Befolkningens Underhold saaledes som Fæsteloavgivningen kræver, og jeg ser derfor ikke nogen tilstrækkelig Grund til at stille den Betingelse, som indeholdes i Forslaget Nr. 16, hvilket jeg derfor bestemt modsætter mig. — Hvad angaar de Vædringsforslag, der ere stillede til § 4, skal jeg i Anledning af, hvad den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, Rigsdagsmanden for Randers Amts 5te Valgkreds (Th. Christensen) yttrede, udtale, at jeg, netop fordi jeg er enig med ham i, at det, der skal stræbes efter, er at søge at faa Fæstevæsenet løst til Selveieendom eller til Arvefæste, ikke kan modtage de Forslag, der her foreligge. Der stiller sig desuden andre Betænkkeligheder i veien derfor, thi naar han saaledes uden videre stiller Skov sammen med Eng og Gjørdelseskov, glemmer han upaatvivlelig, at Skov ikke er Gjenstand for nogen Brugsbenyttelse af Fæsterne. Hvad er altsaa Meningen dermed? Meningen er den, at Godseieren ikke maa benytte Skoven, ialfald ikke paa anden Maade end saaledes, at han sælger den til en tvungen Kjøber, og Bonden maa heller ikke benytte den; det vil altsaa med andre Ord sige, at den skal staa og falde sammen; der lægges her en død Haand paa disse Stykker, som jeg maa tilstaa, at jeg ikke ser nogen tilstrækkelig Grund til. Jeg bemærkede før, at netop fordi jeg vil det Samme,